

T. *Mondd-el a' Hatodik Parantsolatot?*

G. Ne öly.

T. *E' Parantsolat tsak az ölésnek, vérontásnak 's gyilkoságnak tselekedetét tilttya-é?*

G. Nem tsak: mert midön itt éöl az Isten, nem tsak a' külső tselekedetéről mond törvényt; hanem az elmének indulatiról-is; kiáltképen pedig az indulatokról.

T. *Azt láttatol mondani, hogy vagyon valami neme a' titkos gyilkoságnak, melytől minket itt az Isten eltílt?*

G. Ugy vagyon. Mert a' harag, gyűlöfég, és minden ártásra való kívánság, Isten előtt ölés gyanánt tartatik.

T. *Eleget tettünk-é e' Parantsolatnak, ha senkit sem gyűlölünk?*

G. Nem. Mert az Ur Isten kárhoztatván a' gyűlöföget, és minket minden ártástól eltiltván, mellyel a' mi felebarátunk megfértetik, egyérsmind azt jelenti, hogy megkívánnyá mi tölünk azt, hogy minden emberket telley zivből éerefsünk, és hűfégefen igyekezzünk az ő óltalmazásokra és megtartásokra.

T. *Mellyik a' Hetedik Parantsolat?*

G. Ne paráznalkodgyál.

T. *Mondd-meg summáson értelmét?*

G. Mindenféle paráznaság átkozott az Isten előtt. Minekokaért ha az Istennek harag-
jas

ját nem akarjuk mi magunkra húzni, éorgalmatoson el kell azt távoztatmunk.

T. *Nem kíván-é többet e' Parantsolat?*

G. Mindenkor még kell tekintenünk a' Törvény kiadónak természetit; a' ki nem külsöképen műlatoz a' dolgokon, hanem az elmének indulatira figyelmez.

T. *Mit foglat tebát többet bé magába?*

G. Hogy a' mióltától fogván mind a' mi testünk 's mind a' mi lelkünk a' Szent Léleknak templomi, 1 Kór. 3: 16. 6: 19. tehát mind a' kettöt tízta hűzeféségben tartasuk-meg: és így nem tsak a' külső tégéres véteknak elrávoztatásával légyünk éemérmetek; hanem még zivünkkel, beéédünkkel, testünknek viléféfével és tselekedetivel-is, 2 Kór. 6: 16. Végezetre, testünk minden fajtalanságtól tízta légyen, elménk-is minden bujaságtól; hogy semmi rézünk a' éemtelenfégnak éemettyével bé ne fertéztésék.

T. *Mellyik a' Nyóltzadik Parantsolat?*

G. Ne lopj.

T. *Tsak azokat a' lopásokot tilttya-é e' Parantsolat, mellyeket emberi törvényekkel büntetnek-meg; avagy továbbra-is kibát?*

G. A' lopásnak neve alatt befoglallya mind egézen azokat a' gonöz mesterfégeket, mellyekben minden megtsalásnak és elhitetéfnak neme vagyon, valamellyekkel másnak javait horgázéuk. Itt azért arról tiltatunk, hogy
fele-

felebarátinknak javaikhoz se erőszakon ne nyúllyunk; se tsalárdság és ravaítség által azokra kezünk ne vessük; se pediglen más valamely tekervényes úton 's módakon azoknak elfoglalására ne igyekezzünk.

T. *Elég-e megtartani a' mi kezünket a' gonof tselekedetétől; avagy a' kívánság-is kárhoztatik itt?*

G. Mindenkor oda kell nekünk térülnünk: mivelhogy a' Törvény-kiadó Lelki, nem tsak a' külső lopáfokat akarja megzabolázni, hanem egyférsmind minden tanátsokat és igyekezeteket, mellyek másoknak minden-bizonnyal ártanak; legelsőben pedig a' kívánságot, és hogy ne kívánnunk meggazdagúlni a' tyánkfainak károkkal.

T. *Mit kell tehát tselekednünk, hogy e' Parantsolatnak engedelmeskedgyünk?*

G. Azon igyekezzünk, hogy kinekkinek meglégyen az övé igazán.

T. *Mellyik a' Kilentzedik Parantsolat?*

G. Ne légy a' te felebarátod ellen hazug tanúbizonyosság.

T. *Tsak azt tiltja-e, hogy a' törvényben hamissan ne esküdjünk; avagy pedig közönségesen, felebarátunk ellen való hazugságot tilt?*

G. Egy nem alatt, közönséges tudomány, foglaltatik-bé, hogy felebarátunk ellen hamissan ne káromkodgyunk, és átkozódásunkkal 's rágalmazásunkkal meg ne sértjük az ő híret,

híret, vagy valami kárt ne tegyünk az ő javaiban.

T. *Mi az oka, hogy nevezet-ferint kifejezi a' közönséges hamis esküvést?*

G. Hogy annál nagyobb irtózást öntsön a' mi éivünkbe e' vétek felöl. Mert azt jelenti, hogy ha valaki az átkozódáshoz és káromkodáshoz éokik, onnét a' hamis esküvése igen nagy hajlandósága vagyon, ha alkalmatóság adatik felebarátunknak rágalmazására.

T. *Tsak a' rágalmazástól tilt-e minket, vagy pedig minden gonof és bal gyámságoktól 's hamis ítéletektől?*

G. Mind a' kettőt kárhoztatya itt a' megmondott ok ferint; mert a' mit az emberek előtt nem jó tselekedni, ugyan azt az Isten előtt akarni rof dolog.

T. *Mondd-meg tehát, mit akar egy summában?*

G. Azt tilttya, hogy hajlandók ne légyünk arra, hogy a' mi felebarátunk felöl rofúul értsünk, és öket rágalmazzuk: főtinkább azt parantsollya, hogy ezzel az egyenességgel és emberféggel légyünk ö hozzájok; hogy jól értsünk ö rólok, a' mennyire az igazság engedi; és azon igyekezzünk, hogy az ő betsületek egészen megmaradgyon.

T. *Mondd-el az utolsó avagy Tizedik Parantsolatot.*

G. Ne kívánnad felebarátodnak se házát, se házas társát, se éolgáját, se éolgáló leányát,

nyát, se ökrét, se hamrát, se semmijét, valami a' te felebarátodé.

T. Holott az egész Törvény Lelki, (a' mint előbb-is említéd,) és hogy nem csak a' külső tselekedeteknek megszabolására, hanem az elmébe lévő indulatoknak megjobbítására-is tétettek a' felső Parantsolatok; mitsoda adatik itt több bozzájok?

G. A' több Parantsolatokkal az akaratot és az indulatot akarta Isten igazgatni; itt pedig még a' gondolatoknak-is Törvényt ad elejékbe, mellyek néminémü kívánságot vonfnak magokkal; de nem mehetnek a' meghatározott végezetig.

T. Azt mondod-e, hogy akarmelley kistsiny kívánság bűn, melly a' hűvek eleibe mégyen és az ő elméjébe ötlődik, ámbár a' hűvek annak inkább ellene-állyanak, mint-sem annak sugallásnak engedgyenek?

G. Ugy vagyon bizonyára, hogy minden fajralan gondolatok, ámbár azokkal mi meg egyezzünk, a' mi természetünknek vétkeből származnak. Mindazonáltal csak azt mondom, hogy ebben a' Parantsolatban a' vétkes indulatok kárhozzatnak; mellyek úgy tsiklandoztatják és izgattják az ember indulatját, hogy mindazonáltal nem húzzák az erős és elvégezett akaratra.

T. An-

T. Annakokáért csak azt érted, hogy eddig az Isten a' gonosz indulatokat tiltotta, mellyekbő az emberek megnyugofnak, és magokat azoknak alája vetni megengedik; mostan pedig oly foros épséget kíván mi tőlünk, hogy semmi elfordult kívánságot a' mi szívünk magokhoz ne bocsássanak, mellyel a' bűnre és vétkezésre nógattassanak?

G. Ugy vagyon.

T. Szabad-e már a' Törvénynek egy-kitsiny rövid summáját öfve-fedni?

G. Igen-is; mert azt két részekre osztjuk. Az első ez: hogy, érehsűk az Istent tellyes szívünköl, tellyes elménköl, és minden erőnköl. A' második ez: hogy, érehsűk felebarátunkat, mint minnen-magunkat.

T. Mi foglaltatik-bé az Istennek érehteti alatt?

G. Ez, hogy az Istent érehsűk, a' mint illik az Istent érehteni: tudnillik, hogy egyérsmind Urunknak, Atyánknek és Megtartónknak ismérjük. Annakokáért az Isten érehtetihez hozzá-köttetett az Isteni félelemmel való tisztület, az ő hozzá való engedelmeskedő akarat, és bizodalom, mellyet ő benne kell helyheztetnünk.

T. Mit értesz az egész szívén, egész elmén, és az egész erőn?

G. A' buzgóságnak azt a' felettébb-valóságát, hogy tellyeiséggel femmi gondolkodá-

foknak, semmi kívánságoknak, semmi igyekezeteknek ne légye helye mi bennünk, mellyek ezzel a' ézerettel ellenkezzenek.

T. Mellyik a' második résznek értelme?

G. Valaminthogy természet-érint olly hajlandók vagyunk a' mi magunk ézeretire, hogy mindeneket fellyül-halad ez az indulat: úgy hasonlóképen a' mi felebarátunknak ézereti úgy uralkodgyék mi bennünk, hogy minket minden rééről igazgasson, és minden tanácsoknak 's munkáknak regulája légyen.

T. Mit téfen a' Felebaráti név?

G. Nem tsak a' mi megismérrt rokoninkat, barátinkat, avagy azokat, kik valami barátokzásból mivelünk öëve-tsatoltattak; hanem azokat-is, kiket mi nem ismértünk; sőt még ellenféinket-is befoglallya e' nevezet.

T. Mitsoda egybe-ferkeztetések vagyon azoknak mivelünk?

G. Azzal a' kötéllal vannak öëve-köttetve, mellyel Isten az egész emberi nemzetet egyérsmind öëve-kötötte. E' pedig ézent és felbonthatatlan, a' melly senki gonofsága által el nem törölterhetik.

T. Azt mondod azért, hogy valaki gyüöl minket, az annak tulajdona; mindazonáltal ugyan tsak felebarátunk lef ö minékünk, és annak kell ötet tartanunk: mert megmarad az Istennek felbonthatatlan rendi, mellyel ez az öëve-ferkeztetés mi közöttünk megerősített?

G. Ugy vagyon.

T.

T. Holott a' Törvény az Istennek rendesvaló tífteletinek formáját mutattya-meg; talám tellyeséggel tsak az ö élönkbe írott Parantsolattya ferint kell élnünk?

G. Igaz dolog; de mivelhogy mindnyájan erőtleneke vagyunk, tehát senki sem tölti-bé azt minden rézből, a' mivel tartozik.

T. Miért kívánnya tehat azt a' tökéleteséget Isten mi tölünk, melly a' mi tebetésüinknél fellyebb-való?

G. Semmit nem kíván Isten mi tölünk, mellynek megtselkedésére kötelesek nem vagyunk. Azonban pedig a' mi életünknek tsak arra a' formájára igyekezzünk, mellyet itt Isten élönkbe ír: ámbár távol légyünk a' tzéltól, az-az, a' tökéletességtől; de az Ur megbotsáttya minékünk a' mi fogyatkozásfinkat.

T. Minden emberekről fölaf-é közönségesen, avagy tsak a' bívekről?

G. A' ki az Istennek Lelkétől még újjá nem ézületett, a' Törvénynek még tsak legkifibebik ponttyának elkezdésére sem lef alkalmatos. Azonban, ha valaki találatnék-is, a' ki a' Törvénynek valami ré-érint engedelmeskednék; mindazáltal nem itéllyük, hogy az eleget tött volna az Isten előtt. Mert átkozottnak mond mindeneke, kik bé nem töltik azokat, a' mellyek abban befoglaltanak. *5 Móf. 27: 26. Gal. 3: 10.*

C 6

T. In-